

ITEM No. 12131/52

HUNGARY

INDUSTRY

M.J.
19 Sep.
I. 8065

Házsszerelő Ipari Vállalat, Its Cliques And
Their Fights With Each Other.

SOURCE MUNICH: See Item No. 12130/52.

DATE OF OBSERVATION: From 27 December 1949 until
15 March 1952.

* * *

" A BUDAPEST-i Házsszerelőipari Vállalat székháza a Dózsa György ut 157 és Váci ut 27. sarok-épülete. Itt mint hegesztő dolgoztam. Ezt a szakmát a Rákosi Műveknél tanultam ki.

A munkások létszáma 300-350, közöttük a nők száma 15, míg a tisztviselők száma 30. Ez a munkások létszám a munkásokölcsönzés és az újfelvétel folytán állandóan változik.

A vállalat az építkezések szerelési munkálatait látja el. Ez a vállalat szereli fel a víz és gázvezetéseket és a gőzfűtést.

A vállalatvezető SÁRKÖZI Károly "munkáskéder" 50 éves, 175 cm. magas, sovány, szemüveges, szőkés-öszes. Azelőtt kőműves volt. A vállalat megalapítása óta ő áll a vállalat élén. Ez 1949 decemberében volt, amikor én is a vállalatához kerültem. Többször beszéltem vele, nem volt rosszindulatú ember. Meggyőződéses kommunista, hiszen-mostani kiskirályságát a kommunizmusnak köszönheti. Ha a munkahelyen valahol baj volt, ő beszélt a munkásokkal. "agyon értett a nyelvükön és jól tudott velük beszélni. Részeges ember, aki gyakran jön berugott állapotban az irodába.

A vállalat párttitkára HALMI József, átképzett szerelő. Apjának MISKOLC közelében három hold földje volt. Ő 1950 augusztusában lett a vállalat párttitkára. Jelenleg is az. 28 éves, 165 cm. magas, barna, köpcös, nagy kommunista és általános bajkeverő. Nagyon buta és könnyen befolyásolható ember, teljesen a vállalatvezető befolyása alatt áll. Nekem személy szerint nagy kellemetlenséget okozott. Egy ízben rosszullétem miatt három na-

/more/

HUNGARY

/cont'd/

1.

pig távol voltam munkahelyemtől. Az SZTK ezért nem minősített betegnek. Halmi feljelentett. A tárgyalást 1951 januárban tartották meg. Fegyelmi ügyem tárgyalása három óra hosszat tartott. Az "ötéves terv szabotálása" címén 300 forint büntetésre ítélték, de nem adtak át a rendőrségnek. HALMI-nak egyébként az ÁVH-hoz közvetlen összeköttetése volt. Gyakran volt látható ÁVH egyneruhát viselő egyének társaságában.

A munkaerőgazdálkodó CSUBA Péter, volt csendőrmester 50-60 év között lévő meghatározhatatlan koru ember, 163 cm. magas, fekete, őszbecsavarodó haju, sovány. Igen rosszindulatú. Állandóan az ötéves terv sikerének a befejezéséről beszélt és az ÁVH-val fenyegetődött. Ő is a vállalat megalapítása óta szolgált a céget. Kedvenc trükkje volt, hogy az építkezéseknél elbujt és úgy hallgatta a beszélgetést. Kijárt ugyanis a vidéki építkezésekhez is. Jellemző a TATABÁNYA-i eset. Itt az ÁVH részére laktanyát és bányászlakásokat építenek. Ő mint rendőrségi szakember 1951 nyarán műszaki ellenőri minőségben küldette ki oda magát. Kivizsgálta az ügyet és ennek alapján letartóztatta SOÓS Lajost az ottani párttitkárt, akit azonnal lecsaptak erről az állásáról s leminősítették szakmunkássá, továbbá FERENCZ József raktárnokot és valami István /LNU/művezetőt. Ezek az odaszállított anyagból /radiátorok, csövek, idomdarabok, karbid stb./ nagy mennyiséget adtak el feketén a kisiparosoknak. Ez a vállalat vezetését érintette súlyosan mert ezáltal ők lophattak kevesebbet. CSUBA a fent említett három embert tettenérte és átadta a rendőrségnek. Miután ebben a panamában az ÁVH részéről sok ember volt benne, tárgyalást nem tartottak. A három embert letartóztatták és elvitték. Ezek soráról semmit sem lehetett többé hallani.

Az egész vállalat műszaki vezetője főmérnöki rangban RIBNER Lajos okl. mérnök. 45 éves 172-173 cm. magas, kövér, szőke, őszes, erősen kopaszodó, szemüveges ember. Ot nehéz megérteni. A munkások maguk között "hintás"-nak nevezték. Annyira össze-vissza hazudott, hogy ebben csucsteljesítményt ért el. Mint műszaki vezető azonban tökéletes volt, a szakmát alaposan ismeri. 1949-ben lett párttag. Felvételekor sirt és könnyekig meghatotta a felvételi bizottság tagjait. A munkások azonban, akik őt jól ismerték, nevettek. Ő az embereknek politikailag nem ártott, de a munkásoknak még a szemük fehérlését is kilopta. Saját pozíciójának megtartására mindenre képes volt /feljelentés stb./. Igérni remekül tudott, de

/more/

HUNGARY

/cont'd/

2.

amit iglrt, azt soha nem tartotta meg.

Mi munkások, munkaterülettel és anyaggal sohasem voltunk kellőképpen ellátva. Ezért a rendes munkaidőben sokszor nem volt munkánk. Viszont ha anyagot kaptunk, akkor 12-13 órát is dolgoztunk. RIBNER a különórak munkadíját a munkásoknak arra az időre számolta el, amikor rendes munkaidőben nem dolgoztak. Így a 25-100 %-os munkadíjat, nem a munkás kapta, hanem ő rakta zsebre. Aki ezt a kérdést feszegette, azt feljelentéssel fenyegette, de valójában senkit sem jelentett fel, mert mindnyájuknak sok vaj volt a fején.

A műszaki osztály vezetője STILLER /fnu/, eredetileg kisiparos volt, 45 éves, 180 cm. magas, kövér, világosszöke haju ember. Ugy ő, mint a vállalat vezetőségének legtöbb tagja iszákos volt. Bálokat rendeztek, ahol reggel felé négykézláb mászkáltak, csak RIBNER nem volt részeg, mert ő nagyon birta a legerősebb italokat is. A vállalat vezetőségének volt még egy közös tulajdonsága. Mindenki lopott.

Ha a vállalatvezetőség valamit a munkásoknál el akart érni, akkor szabályosan udvarolni kellett nekik, mert bármit csak szépszóval tudtak elérni. Ez természetesen a fegyelem rovására ment. A munkások ugyanis sokféle voltak szétszórva, ami munkájuk ellenőrzését lehetetlenre tette.

A vezetőséghez számítható még PETŐ/fnu/, unintelligens, 40 éves, alacsony, kövér, fekete ember. Ő a szakszervezeti titkár, azelőtt munkás volt BUDAPEST-en. Irni alig tudott, neki kellett a munkások előlegét javasolnia. Nagy kommunista volt, de olcsón megvesztegethető, aki a kötelező fröccs ellenében mindenkinek javasolta az 50 forint előlegét. 1951 december 21-én SZTLAIN születése napján a Béke utcai építkezéseknél mint munkás 325 %-os eredményt ért el, igaz, hogy csalással, de ennek ellenében 1952 januárjában, ő lett a szakszervezeti titkár.

VEGHEGYI Lajos a versenyfelelős, 35 éves, magas, fekete ember. A munkások véleménye szerint ő az ÁVH egyik megbízottja és a párttitkár besugója, de ez nem biztos.

KAISER József a termelési felelős. Azelőtt a Gumigyárnál dolgozott munkásként. A vállalatához 1949 decemberében került, 50 éves, 180 cm. magas, köpcös, fekete, őszes, kopaszodó ember. Először az ő csoportjában dolgoztam. Minden szava hazug. A vállalatnál a munkások "Duma Franci"-nak nevezték. Volt egy alkalom, amikor a párttagsági könyvecskéjével valami hiba történt. Vagy 40 ember előtt élt

/more/

HUNGARY

/cont'd/

3.

egy drasztikus kifejezéssel, hogy mit tesz a pártkönyvével. Szerencsére senki sem jelentette fel.. Ennek ellenére ő pénzért mindenre képes kommunista. Nagygravagyó, aki mindent elkövet, hogy SÁRKÖZI nyakát kitörje s ő kerüljön a vállalatvezető pozíciójába.

A vállalatnál két klikk harcol egymás ellen. Az elsőhöz tartozik SÁRKÖZI, a vállalatvezető, RIBNER, STILLER és VÉGHEGYI. Ezek "rendelkezésére álltak" a kőműves osztály csinosabb nőtagjai.

Az ellenklikkhez tartozik HALMAI, CSUBA, PETŐ és KAISER. Beosztásuknál fogva ezek kevesebbet lophatnak mint az ellenpárt emberei, ami ugyancsak szítja az ellenségeskedést közöttük.

Hogyan lopja meg a vállalatvezetőség a vállalatot?

Az anyagkezelést a vidéki munkahelyeken nem tudják ellenőrizni. A raktárhelyiségek az építkezéseknél vannak. A vállalatvezetőség nagyjából inkább pénzkereső emberekből, mint szakférfiakból áll. A nagy hiányokat csalással fedezik..

Ha anyagszállítmány érkezik, akkor a vállalatvezetőség "az építkezés sürgőssége miatt" a vasuti kocsit nem a központi anyagraktárba, hanem egyenesen az építkezéshez irányítja. Itt nincsen annyi ideje, hogy a rakományt súly szerint ellenőrizték, hanem azt lemászá-lás nélkül veszik át. Ezt a műveletet SÁRKÖZI, RIBNER és STILLER úgy tudják elintézni, hogy összejátszanak a könyvelővel. SIPOS Béla régebben banktisztviselő volt s igen ügyes könyvelő. 32 éves, 178 cm. magas, fekete, kopaszodó, szemüveges. Ő könyveli "félre" a dolgokat. Egyide-jűleg vették fel a pártba RIBNER-rel. Manipulációjukkal nemcsak az államot, hanem elsősorban a munkásokat károsít-ják meg. Amíg ugyanis az ellopott anyag helyett pl. új csöveket igényelnek, addig a munkások nem tudnak dolgoz-ni s nem kereshetnek. E panamára a rendőrség csak úgy tudna rájönni, ha a tettesek közül valaki maga jelentené fel a lopásokat.

SIPOS könyvelése oly tökéletes, hogy 1951-ben kétizben kapott pénzjutalmat, mégpedig március 15-én 500 forintot és augusztusban 1000 forintot abból az al-kalomból, hogy a vállalat "élüzemmé" lett.

A sorozatos lopások másik részét a raktárosok követik el. A vállalatnál a raktárosok száma 20, a központi anyagraktárban 15, ezenkívül pedig minden építkezésnél egy-egy raktáros van. Ezek összejátszanak a kocsikisé-rővel. Az anyag a központi raktárból kerül ki az épít-

/more/

HUNGARY

/cont'd/

4.

kezéshez. Ha nem elég a vállalat saját teherautója, akkor a BFLSPED kocsijait veszik igénybe.

A központi raktárban a csövekből, karbidokból idomdarabokból /vizcsap, szelep, mosdó/ többet raknak fel, mint amit igényeltek. Ezt a többletet utközben, míg a kocsai az építkezéshez eljut, valahol lerakják. A lopásnak ezt a nemét olyan természetesnek találják, hogy tréfálkozva mondogatják: "A kisiparosnak is élnie kell valamiből".

A harmadik lopási lehetőség akkor adódik, ha a raktáros a raktárból feketén ad el anyagot. Az ily módon keletkezett hiányt a raktárosok rafinált módon igazolják. Pl. összetörök egy mosdó, ezt a törött mosdót a raktárosok apró darabokra török s minden egyes tört darab után újabb mosdót igényelnek. Így egy törött mosdóval, 15-20 darab mosdót "igazolnak". Karbidot, idomdarabokat a munkások kosárban viszik el. Azt egyáltalán nem lehet ellenőrizni.

Munkabérek.

A munkateljesítmény az anyagihiány miatt igen változó 40-210 % között mozog. Mult évben az átlag 112 % volt.

Az inas fizetése 1952-ben 50 forint, amiből azonban 24 forint értékben "KÖZÉRT" vásárlási szelvényt, /bont/ kap. Ezt a rendszert csak az inasoknál alkalmazzák. Célja az, hogy az éhes gyerek a pénzét idő előtt el ne költse. Aki az inasok közül a vállalatnál nem kap ebédet és reggelit, az 54 forintot kap kézhez. Ez olyan esetben történik meg, ha az építkezésnél nincsen konyha.

1951 december 21-én a munkások fizetésemelést kaptak. A munkás, ha jövedelme az 1.000 forintot meg nem haladta 21 % emelést, 1000 forinton felüli jövedelemnél 12 % emelést kapott.

A segéd munkás órabére tehát 2.06 forintról 2.48 forintra emelkedett, ha a munkateljesítménye 100 %-os volt.

Szakk munkás 3.78 forint órabér helyett 4.83 forintot kap 100 %-os munkateljesítménynél.

A raktáros és a bérelszámoló fix-fizetést kapnak. Fizetésük kategória szerint változik.

A raktáros havi fizetése 420-520 forint, a bérelszámolóé 830.- 1.100 forint.

/more/

HUNGARY

/cont'd/

5.

Az ebédet a munkások 12 órakor kapják. Ára munkahelyenként 2.- 3.50 forint között változik. Az ebéd azonban nem kötelező, ételt hozhatnak a munkások otthonról is.. A legtöbb munkás csak zsíros, vagy húsos kenyéret eszik.

A vállalati ebéd 3 dl. levesből, ugyanannyi főzelékből, hetenként kétszer kb. 100 gr. húsból, vagy hetenként kétszer 250 gr. főtt tésztából áll.
* * *

Ami az építőipar helyzetét illeti - jegyzi meg a forrás- az olyan mélyrehatóan beleposványosodott az általános panamába, a korrupció olyan tökéletes, hogy kivétel seholsem akad. Minden vállalatnál lopnak rendületlenül, végkimerülésig. Igaz, hogy a fizetésekből megélni alig lehet."

EVAL.COMMENT: Although location of subject factory is confirmed, there is no confirmation available in our files either on the reported conditions, or on the quoted personalities and their activities. The fight between the different cliques is subject factory, as well as the many irregularities are likely to exist, since the moral standard in the factories is very low. As reported previously, the body search in many factories has been introduced to prevent wide-spread stealing. At any rate, we advise you to use above report very cautiously, as it is possible that sub-source has echoed only his personal feelings and opinions.